

Datum: 16.07.2026

Medij: Nedeljnik

Rubrika: Bez naslova

Autori: Piše Željko Pantelić, dopisnik Nedeljnika iz Rima

Teme: Evropska komisija

Napomena:

Površina: 2333

Naslov: POVERLJIVO IZ BRISELA

Strana: 22,23,24,25

GEOREPORT

POVERLJIVO IZ BRISELA

EVROPSKA UNIJA ŽELI DA POMOGNE SRBIJI A NE VUČIĆU Zašto bi otvaranje klastera 3 zapravo bila kapitulacija režima?

U Briselu, kao i u najvažnijim prestonicama EU, odavno su prozreli igru vlasti u Beogradu, ali pokušavaju da izvuku maksimum iz date situacije, da zadrže Srbiju koliko-toliko na evropskom koloseku. U Srbiji se u opozicionim krugovima eventualno otvaranje klastera 3 tumači kao pomaganje zvaničnom Beogradu pred izbore i poklon Vučiću. Ali u EU smatraju da će vlasti u Beogradu još više zloupotrebiti neotvaranje klastera 3 u kampanji podilazeći biračkom telu koje je antievropski i antizapadno raspoloženo

Piše Željko Pantelić, dopisnik Nedeljnika iz Rima

Datum: 16.07.2026

Medij: Nedeljnik

Rubrika: Bez naslova

Autori: Piše Željko Pantelić, dopisnik Nedeljnika iz Rima

Teme: Evropska komisija

Naslov: POVERLJIVO IZ BRISELA

Napomena:

Površina: 2333

Strana: 22,23,24,25

U EU imamo članice koje su načelno uvek blagonaklone prema Srbiji, nevezano za karakter vlasti u Beogradu, pre svih Italija, Grčka, Španija, Kipar, Slovačka. Slede države koje iz pragmatičnih razloga – ali ne i uvek – gledaju na Beograd sa razumevanjem i, u ovom slučaju, bez obzira na to ko je na vlasti, u tu grupu zemalja ulaze Nemačka, Francuska, Austrija, Rumunija, Mađarska, Češka i Slovenija.

U zavisnosti od ličnih odnosa, te relacije mogu da budu izuzetno bliske, kao što je bio slučaj sa Angelom Merkel i Viktorom Orbanom, ili kao što je sada sa Emanuelom Makronom i Janezom Janšom.

Članice EU koje od režimskih propagandnih glasila često bivaju predstavljene kao neprijatelji Srbije u velikoj meri to nisu, odnosno imaju definisane motive koji su, po pravilu, povezani sa politikom i potezima vlasti u Beogradu.

Motivi zbog kojih priobalitičke republike, Estonija, Letonija i Litvanija, imaju rezerve prema Srbiji isključivo su vezani za njenu politiku prema Rusiji. I pozicija Poljske je u dobroj meri uslovljena odnosom Srbije sa Rusijom, ali budući da je reč o velikoj zemlji koja želi da igra ozbiljniju ulogu u evropskoj politici, Varšava zna da bude i fleksibilna kad je to svrsishodno.

Nordijske zemlje – Finska, Švedska i Danska – svoje stavove prema Srbiji ne formulišu samo kroz njenu politiku prema Rusiji, kao priobalitičke republike, već tome često dodaju vladavinu prava i slobodu medija. Holandija i Belgija su frekventni kočničari Srbije jer su načelno skeptične prema proširenju i svaka zemlja koja im servira argumentaciju sa Zapadnog Balkana da je blokiraju ili uspire, one je iskoriste.

Komšijske države Hrvatska i Bugarska nisu uvek imale negativan stav prema Srbiji, naprotiv, bilo je perioda kada su bile prilično konstruktivne. Do progresivnog pogoršanja je došlo u poslednjih nekoliko godina kako sa Zagrebom tako i sa Sofijom, s tom razlikom što Hrvatska ima seriju bilateralnih nerasčijećenih računa sa Srbijom, a Bugarska je napravila zaokret u svojoj politici prema proširenju generalno jer ne želi da njena blokada Severne Makedonije izgleda kao neprincipijelna pozicija.

Pored svih pomenutih država imamo i seriju zemalja koje su neutralne ili, bolje rečeno, nezainteresovane, osim kada se nalaze na čelu EU tokom predsedavanja. Reč je o Irskoj, Portugaliji, Malti i donekle Luksemburgu koji, kada Holandani ili Belgijanci potegnu pitanje vladavine prava, imaju tendenciju da stanu uz njih.

Valja napomenuti i da Nemačka i Francuska, kao dva najjača akcionara u EU i neka vrsta lokomotive Unije, pored evropske dimenzije imaju i partikularne interese šireg geopolitičkog opsega. Njihove politike se ne limitiraju na kratak rok zbog čega mogu da budu prividno kontradiktorne, pogotovo kada su u pitanju, uslovno rečeno, problematični režimi. Generalno, problem je što su Berlin i Pariz i dalje stubovi EU, ali su izgubili snagu da vode Uniju kao što je to bio slučaj od tandema Kol-Miteran pa sve do para Merkel-Makron.

Na primedbe da vlast u Beogradu fingira želju da ispuní uslove iz non-pejpera iz 2024. godine, a da joj je cilj da iskoristi otvaranje klastera 3 u predizborne svrhe, Nemci odgovaraju partnerima da treba biti mudar, pragmatičan i iskoristiti svaku priliku da se poboljšaju medijske slobode, ojača vladavina prava i podigne stepen demokratije u Srbiji

To se videlo i na primeru Srbije. I pored toga što su Francuska i Nemačka bile na istoj strani, za otvaranje klastera 3 sa Srbijom, taj predlog nije prošao zbog protivljenja sedam-osam država. U nekim drugim vremenima takve situacije su bile više jedinstvene nego retke.

Pomenuta „geografija“ statusa koji uživa Srbija u zemljama članicama EU često se reflektuje tokom rasprava u Evropskom savetu, ali i tokom glasanja. Između Evropske komisije (EK) i Evropskog parlamenta postoji suštinska razlika koja je u velikoj meri posledica različitih uloga i sastava dveju institucija.

U procesu proširenja EU, EK je po pravilu najnaklonjenija državi kandidatu i nastupa, slikovito rečeno, kao njen advokat pred Evropskim savetom. Ovde treba dodati i prirodnu želju komesara i ljudi koji rade u komesarijatu da vide rezultate svog rada, odnosno da kandidatkinja za članstvo u EU napreduje na svom putu. To objašnjava i zašto su ponekad funkcioneri EK, za nečiji ukus, preblagi ili sa previše razumevanja prema vlastima u Beogradu, ali i zašto su frustrirani kada i pored njihovih napora nema rezultata.

Evropski parlament u procesu proširenja nema značaj ni uticaj na njega. Rezolucije koje usvaja EP imaju težinu koliko i lanjski sneg, tim pre što u toj instituciji sede parlamentarci koji u svojim zemljama, uz retke izuzetke, predstavljaju drugi ili čak treći ešalon političara. Od velikog proširenja EU 2004. godine, u klupama EP sedelo je nekoliko hiljada parlamentaraca, a tek par desetina imalo je specifičnu težinu u zemljama provenijencije.

Ako bismo sveli uticaj na politiku proširenja EU, za taj broj bili bi dovoljni prsti jedne ruke. Jediní momenat kada EP postaje važan za proces proširenja jeste izglasavanje saglasnosti za potpisani Pristupni sporazum. EP ne može da menja Pristupni sporazum, već samo da ga ili uskrati saglasnost.

EU ŽELI DA POMOGNE SRBIJI, A NE VUČIĆEVOM REŽIMU

Evropska komisija i većina država članica EU žele da pomognu Srbiji i njenim građanima, a ne režimu Aleksandra Vučića. U Briselu, kao i u najvažnijim prestonicama EU, odavno su prozreli igru vlasti u Beogradu, ali pokušavaju da izvuku maksimum iz date situacije, da zadrže Srbiju koliko-toliko na evropskom koloseku, odnosno da spreče da Beograd završi na istom koloseku kao Ankara kada su u pitanju evropske integracije.

Datum: 16.07.2026

Medij: Nedeljnik

Rubrika: Bez naslova

Autori: Piše Željko Pantelić, dopisnik Nedeljnika iz Rima

Teme: Evropska komisija

Napomena:

Površina: 2333

Naslov: POVERLJIVO IZ BRISELA

Strana: 22,23,24,25

GEOREPORT POVERLJIVO IZ BRISELA

U Srbiji se u opozicionim krugovima eventualno otvaranje klastera 3 tumači kao pomaganje zvaničnom Beogradu pred izbore, poklon EU za širenje Vučićeve propagande i podrivanje opozicije. U Evropskoj komisiji, ali i u Berlinu, Parizu i Rimu, smatraju da će vlasti u Beogradu još više zloupotrebiti neotvaranje klastera 3 u izbornoj kampanji podilazeći većinskom biračkom telu koje je anti-evropski i antizapadno raspoloženo, što su pokazale i poslednje ankete.

U samoj EU prevladava pragmatičan stav da ne treba otkaći Srbiju jer je alternativa kompletiranje njene transformacije u instrument Kine, Rusije, ali i država iz Persijskog zaliva za ostvarivanje interesa koji, eufemistički rečeno, ne idu ruku pod ruku sa evropskim.

Proces evropskih integracija je jedina poluga koju EU ima u sprovođenju tzv. meke moći prema Srbiji i instrument da poboljša vladavinu prava, slobodu medija, fer izborni proces. Vučićev režim je zdušno radio na obaranju podrške članstvu Srbije u EU, širenju antievropskog i antizapadnog raspoloženja upravo da bi oslabio tu vrstu pritiska na njegov režim. Pretiti Vučićevom režimu da nikada neće ući u EU je kao kada biste vegetarijancu rekli da nikada neće moći da jede meso, pogotovo u zemlji gde gotovo duplo više ljudi ima pozitivnije mišljenje o Kini i Rusiji nego o EU.

Zahvaljujući mlakoj i slaboj podršci evropskim integracijama u Srbiji, Vučićev režim ima ogroman manevarski prostor, a EU mnogo manju „meku moć“ nego u drugim državama kandidatima. Gorka istina je da Vučić neće izgubiti izbore zato što je njegova politika blokirala put Srbije u EU 2022. godine.

Na drugoj strani, primer Edija Rame i Albanije više je nego indikativan. Albanski premijer zbog ogromne podrške ulasku u EU – gotovo 90 odsto Albanaca je za članstvo u EU – nema drugi izbor nego da ispunjava uslove i da se približava EU, u suprotnom bi izgubio vlast.

Međutim, Rama zazire od završne faze jer će uložiti za zatvaranje poglavlja u pregovorima sa EU biti mnogo veći nego što je prost opstanak njegovog režima i zadržavanje vlasti. Zato se on grčevito bori za varijantu, uslovno rečeno, krnjeg članstva u EU i samim tim manje stroge uslove i mogućnost da izbegne obračun sa svojim protivnicima, poseb-

no kriminalnim miljeom, što je neizbežno za punopravno članstvo.

To objašnjava zašto se Rama zalagao za Open Balkan, zašto je pisao otvoreno pismo sa Vučićem objavljeno u *Frankfurter allgemajne цаitungu* u kojem su tražili ulazak u Šengen i Jedinstveno tržište i zašto je izjavio da su „Bog, seks i EU jedine tri nepredvidive stvari“.

POMOZI SEBI PA ĆE TI I EU POMOĆI

Evropska komisija, uz podršku Berlina, Pariza i Rima, želela je – istini za volju i dalje želi – da uvrsti Srbiju u velike pakete pozitivnih i ohrabrujućih odluka u politici proširenja. Crna Gora je na putu da zatvori sva poglavlja do kraja ove godine ili početkom sledeće, Albanija je počela da zatvara poglavlja ove nedelje, Ukrajina i Moldavija bi trebalo da otvore sve klastera do kraja ove godine.

Plus, u oktobru je na programu velika rasprava o politici proširenja. Naravno, glavni argument će biti Ukrajina zbog njenog specifičnog položaja, ali kancelar Merc, pokretač te rasprave, želi da pripremi teren za što sveobuhvatnije rešenje u kojem bi važan deo pazla trebalo da bude i Srbija. Međutim, da parafraziramo narodnu izreku: pomozi sebi, pa će ti i Bog, u ovom slučaju EU, pomoći. Problem je što vlast u Srbiji ne želi sebi da pomogne u procesu evropskih integracija.

Pitanje Regulatornog tela za elektronske medije (REM), preporuke ODIHR-a i sređivanje biračkog spiska, uslovi su za otvaranje 3. klastera već nekoliko godina. U decembru 2024. godine završili su crno na belo u tzv. non-pejperu, koji su EK i vlasti u Srbiji usaglasili.

U međuvremenu, Srbija ne samo da nije ispunila tražene uslove, nego je proizvela nove probleme sa usvajanjem tzv. Mrdićevih zakona. Sa protokolom vremena pomenuta pitanja, koja su na početku bila tehnička, postala su politička. Budući da su na stolu već dve

godine, ambasadori država članica koji sede u Komitetu stalnih predstavnika (Koreper) postali su gotovo eksperti za REM i vrlo dobro su informisani, a to nije dobra vest za vlasti u Beogradu.

Nastup belgijskog ambasadora na poslednjem Koreperu bio je više nego upečatljiv. On je podsetio da je pitanje nezavisnosti REM-a još važnije jer je u poslednjem izveštaju EK registrovano nazadovanje Srbije u oblasti slobode medija i slobode govora. Posledično, da bi Belgijanci dali zeleno svetlo, to pitanje mora da bude rešeno poštujući evropske standarde jer je to uslov da se poprave medijske slobode i generalno stanje u medijima.

„Da je u pitanju klaster u kome nema poglavlja koje se tiče direktno medija, možda bismo i mogli da damo zeleno svetlo, ali ovako ne, barem dok ne bude rešeno adekvatno pitanje REM-a“, rekao je belgijski predstavnik.

Čelnici i funkcioneri EK upozoravali su zvanični Beograd da će odugovlačenje rešavanja pitanja REM-a negativno uticati na hod Srbije, ali režim u Beogradu nije hteo da ih čuje jer je imao druge prioritete i nije ga interesovala nova dinamika u procesu proširenja.

Iza Belgije su stali Holandija i Luksemburg stavljajući zamerke na kompletno nazadovanje Srbije u oblasti vladavine prava i podsećajući na neispunjene uslove iz non-pejpera iz decembra 2024.

Pribaltičke republike su bile protiv otvaranja klastera zbog sve očiglednije prokineske politike Beograda – to je posebno problematično za Litvaniju – i odbijanja Srbije da se uskladi sa politikom EU prema Rusiji. Ipak, ovde treba naglasiti da pribaltičke republike najverovatnije ne bi blokirale Srbiju da su bile izolovane u protivljenju otvaranju klastera sa Srbijom.

BUGARSKA I HRVATSKA IGRA

Bugarska u poslednje vreme, a naročito od dolaska na vlast Rumena Radeva, ima generalno veoma tvrd i negativan stav prema procesu proširenja. U gotovo svim pitanjima koja se tiču proširenja EU Sofija drži rezerve do kraja i poslednja daje zeleno svetlo, i to kada ostane sama. Bugarska je poslednja dala odobrenje za otvaranje klastera 6 sa Ukraji-

Holandija i Belgija su frekventni kočnici Srbije jer su načelno skeptične prema proširenju i svaka zemlja koja im servira argumentaciju sa Zapadnog Balkana da je blokiraju ili uspoje, one je iskoriste

nom i Moldavijom u julu, takođe je bila poslednja kod odobrenja za zatvaranje poglavlja Crne Gore i Albanije, a bila je među zemljama koje su se protivile otvaranju klastera sa Srbijom.

Dakle, ne radi se o politici Bugarske koja je uperena protiv Srbije, već je Beograd samo kolateralna šteta novog pristupa Sofije prema politici proširenja. Iza bugarskog novog pristupa krije se namera da relativizuje njihovo blokiranje Severne Makedonije, odnosno da prikaže njihov stav prema proširenju kao koherentan sa nepopustljivom pozicijom prema Skoplju.

Mnogo više od pozicije Bugarske, Srbiji bi trebalo da brine zaoštavanje stava Hrvatske, naravno samo u slučaju da u Beogradu odluče da ubrzaju proces evropskih integracija. Zagreb „bilde“ svoje pozicije u rešavanju bilateralnih problema sa Crnom Gorom i pravi seriju analogija koje će koristiti prema Srbiji: od razgraničenja do spornih pitanja iz ratova za jugoslovensko nasleđe tokom devedesetih godina koje u Hrvatskoj tretiraju kao „domovinski rat“.

Pozicije Zagreba će biti sve rigidnije kako se budemo približavali izborima u Hrvatskoj 2028. godine, tim pre što je došlo do značajnog skretanja udesno na hrvatskoj političkoj sceni i po tom parametru se značajno približila Srbiji. Problem je što ni promena vlasti u Zagrebu ni u Beogradu ne bi donela značajniju

Nemcima je kristalno jasno šta je namera režima u Beogradu, ali za razliku od zemalja Beneluksa oni u tome vide priliku da poprave stvari, a ne da ih pogoršaju nastavljajući s blokadom evropskih integracija

relaksaciju odnosa, pošto bi nacional-šovinističke snage, na obe strane, optuživale vladajuće strukture za izdaju.

NEMAČKA KOREKCIJA

Novina u poslednjih nekoliko meseci u odnosima Srbije i EU jeste promena stava Nemačke. Berlin i dalje traži od Beograda da procesuira odgovorne za slučaj Banjska, ali ne uslovljava time deblokadu procesa evropskih integracija Srbije.

Zaokret Berlina se vidi i u vokabularu nemačkih predstavnika u EU. Na primedbe da vlast u Beogradu fingira želju da ispuní uslove iz non-pejpera iz 2024. godine, a da joj je cilj da iskoristi otvaranje klastera 3 u predizborne svrhe, Nemci odgovaraju partnerima da treba biti mudar, pragmatičan i iskoristiti svaku priliku da se poboljšaju medijske slobode, ojača vladavina prava i podigne stepen demokratije u Srbiji.

„Hajde da izvršimo pozitivan pritisak na Srbiju i iskoristimo približavanje iz-

bora da navedemo vlasti u Beogradu da naprave seriju poteza od kojih će imati koristi građani Srbije i društvo u celini“, stav je nemačkih diplomata.

Nemcima je, dakle, kristalno jasno šta je namera režima u Beogradu, ali za razliku od zemalja Beneluksa oni u tome vide priliku da poprave stvari, a ne da ih pogoršaju nastavljajući s blokadom evropskih integracija.

Ima nekoliko škola mišljenja zašto je zvanični Berlin korigovao svoju poziciju. Prva kaže da kancelar Merc priprema teren za Ukrajinu i da je zbog kompleksnosti tog pitanja potrebno kreirati odgovarajuću atmosferu u politici proširenja i u tom kontekstu je potrebno i da Srbija bude u vozu.

Druga teorija navodi ulogu predsednika Francuske Makrona koji je izvršio uticaj na svog kolegu u Berlinu, a treća ističe ulogu diplomatske ofanzive Beograda koja je urodila plodom u Berlinu, odnosno da su uspeali da ih uvere da će održati ovog puta obećanja koja su već davali nekoliko puta.

SRBIJA ĆE IMATI JOŠ JEDNU ILI DVE ŠANSE

Irsko predsedništvo EU, nakon neuspelog pokušaja kreiranja konsenzusa za otvaranje klastera 3 prošle nedelje, ohrabrilu je zvanični Beograd da će do kraja jula ponovo staviti Srbiju na agendu pod uslovom da u međuvremenu budu ispunjeni traženi uslovi, pre svih oni vezani za REM.

Ako Srbija propusti i tu priliku, nova će se ukazati u septembru i oktobru budući da će početkom jeseni biti održan samit EU posvećen proširenju EU, a takođe se planira otvaranje novih klastera sa Ukrajinom i Moldavijom, zatvaranje poglavlja sa Crnom Gorom i eventualno Albanijom, i u Evropskoj komisiji i ključnim članicama EU postoji i dalje želja da se Srbija pokrene i pokuša da se zakači za voz evropskih integracija.

Ipak, u Briselu nisu sigurni da će Beograd biti zainteresovan za otvaranje klastera sledeće jeseni ako budu raspisani izbori. Srbija bi morala da usvoji zakone i implementirane odluke iz evropske agende koje bi birači vladajućeg režima mogli da interpretiraju kao poraz ili popuštanje Vučića i zbog toga je malo verovatno da će biti pomaka kada počne i formalno izborna kampanja sa poznatim datumom izbora. **N**